

Editör

Yrd.Doç.Dr.Aysel Güney

BANKA MUHASEBESİ

Yazarlar

Doç. Dr. İhsan Yıldıztekin
Yrd.Doç.Dr. Günay Deniz Dursun
Dr.Elif Meryem Yurdakul
Dr.Murşit Işık
Duygu Demet Altun
Mehmet Ali Ekinci
Reyhan Yıldız
Semra Demir Gülbahar
Tülay Çelik

Editör
Yrd.Doç.Dr.Aysel Güney
Banka Muhasebesi

ISBN: 978-605-5044-74-9

Kitapta yer alan bölümlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

1.Baskı 2016

Bu kitabın basım,yayın ve satış hakları Lisans Yayıncılığa aittir.Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik,elektronik veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz basılamaz ve dağıtılamaz.

Lord Matbaası

Lisans Yayıncılık
Tahtakale Mah. Hicret Sokak No:8/A
Avcılar-İSTANBUL
e-posta : lisans@lisansyayincilik.com.tr
www.lisansyayincilik.com.tr

ÖNSÖZ

Banka ve finans kuruluşları iş hayatının tamamlayıcı unsurlarıdır. Ekonomi içinde faaliyet alanları oldukça geniştir. Bankalar ,ekonomiye fon yaratan finansal kuruluşlardır.

Bu kitap, mesleğe ilk adım atan kişiler ve öğrenciler göz önünde bulundurularak; bankaların kullandıkları muhasebe sistemi hakkında bilgi vermek amacıyla on bölümden oluşmaktadır. 1. Bölümde Temel Kavramlar ve Tek Düzen Hesap Planının Özelliklerine, 2.Bölümde Mevduat İşlemleri ve Ticari İşlemlere, 3.Bölümde Kredi İşlemlerine, 4.Bölümde Faiz Gelirleri, 5.Bölümde Faiz Giderleri, 6.Bölümde Fatura İşlemleri, 7.Bölümde Bankacılık Hizmet İşlemleri, 8.Bölümde Yabancı Para İşlemleri, 9.Bölümde Sermaye (Özkaynak) ve 10.Bölümde Dönem Sonu İşlemlerine yer verilmiştir. Temel amaç; bankaların genel muhasebe sistemi hakkında ve bankalarda uygulanan muhasebe işlemleri ve nitelikleri hakkında bilgi vermektir.

Hazırladığımız Banka Muhasebesi kitabı ile banka muhasebesi dersinin daha kolay ve anlaşılır bir şekilde öğrenilmesine, öğrencilerimizin söz konusu alanda bilgi birikimlerine de katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Kitabın hazırlanmasında bilgilerini ve emeklerini esirgemeyen ülkemizdeki çeşitli üniversitelerinde ve kuruluşlarında yer alan hocalarımıza da teşekkür ederim.

İstanbul, 2016

Editör
Yrd.Doç.Dr. Aysel Güney*

* Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Önsöz

III

Bölüm 1 TEMEL KAVRAMLAR VE TEK DÜZEN HESAP PLANININ ÖZELLİKLERİ

13

1.1. Temel Kavramlar	14
1.1.1.Muhasebenin Temel Fonksiyonları	14
1.1.2.Muhasebenin Temel Kavramları	14
1.2. Bankalarda Muhasebe Sistemi ve Özellikleri	16
1.2.1.Banka Muhasebesinin Tanımı ve Özellikleri	16
1.2.2. Banka Muhasebesi Temel İlke ve Standartları	18
1.2.3. Mali Tablolar	19
1.3. Bankalarda Kullanılan Tekdüzen Hesap Planı	22
1.3.1.Hesap Planı Hakkında Genel Bilgiler	24
1.3.2. Bankalarda Defterler ve Belge Düzeni	26

Bölüm 2 MEVDUAT İŞLEMLERİ VE TİCARİ İŞLEMLER

27

2.1 Vadesiz Mevduat İşlemleri	29
2.2 Vadeli Mevduat İşlemleri	32
2.3 Ticari İşlemler	37

Bölüm 3 KREDİ İŞLEMLERİ

43

3.1.Kredi Açma Yetkisi, Kredi Sınırları ve Kredilerden Alınacak Faiz - Komisyonlar ile Vergi ve Fonlar	45
3.2.Kredi İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	45

3.2.1.Nakdi Kredilerin Muhasebeleştirilmesi	45
3.2.1.1.Açık ve Kefalet Karşılığı Nakdi Kredi Kullanılması ve Muhasebeleştirilmesi	45
3.2.1.2.Senet Karşılığı Nakdi Kredi Kullanılması ve Muhasebeleştirilmesi	47
3.2.1.3.Senet Karşılığı Avans Verilmesi Yoluyla Nakdi Kredi Kullanılması ve Muhasebeleştirilmesi	50
3.2.1.4.İskonto ve İştirak İşlemleri Yoluyla Nakdi Kredi Kullanılması ve Muhasebeleştirilmesi	51
3.2.1.5.Emtia Karşılığı Nakdi Kredi Kullanılması ve Muhasebeleştirilmesi	52
3.2.1.6.Ticari Belgeler Karşılığı Nakdi Kredi Kullanılması ve Muhasebeleştirilmesi	53
3.2.1.7.Diğer Maddi Varlıklar Karşılığı Nakdi Kredi Kullanılması ve Muhasebeleştirilmesi	53
3.3. Gayri Nakdi Kredilerin Muhasebeleştirilmesi	53
3.3.1. Teminat Mektupları ve Muhasebeleştirilmesi	54
3.4. Yeniden Yapılandırılan ve İtfa Planına Bağlanan Krediler	54
3.5. Kredilerin Sorunlu Hale Gelmesi	55
3.6. Kanun ve Kararnamelere Dayanan Ertelenmiş ve Taksitlendirilmiş Krediler	56
3.7.Tasfiye Olunacak Alacaklar	56
3.8. Özel Karşılıklar	56

Bölüm 4 GELİR HESAPLARI

57

4.1. Faiz Gelirleri	58
4.2. Faiz Dışı Gelirler	68

Bölüm 5 GİDER HESAPLARI

77

5.1. Faiz Giderleri	78
5.2. Faiz Dışı Giderler	87
5.3. Vergi Resim Harç ve Fonlar	89

5.4. Verilen Komisyon ve Ücretler	90
5.5.Amortisman Giderleri	91
5.6.Kambiyo Zararları	91
5.7.Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Araçlardan Zararlar- T.P.	92
5.8.Sermaye Piyasası İşlemleri Zararları	92
5.9.Alım-Satım Amaçlı Türev Finansal Araçlardan Zararlar	92
5.10. Birleşme Giderleri	92
5.11. Yeniden Yapılanma Giderleri	93
5.12. Enflasyona Göre Düzeltme Farkları-T.P.	93
5.13.Diğer İşletme Giderleri	93
5.14. Diğer Gider ve Zararlar	93
5.15. Olağanüstü Giderler	94
5.16. Ertelenmiş Vergi Varlığı Giderleri	94
5.17.Ertelenmiş Vergi Borcu Giderleri	94

Bölüm 6 **FATURA İŞLEMLERİ**

95

6.1.Fatura Kavramı	96
6.2.Müşteri Faturalarına İlişkin İşlemler	96
6.2.1.Nakit Ödeme	97
6.2.2.Hesaptan Ödeme	97
6.2.3.Kredili Mevduat Hesabından Ödeme	98
6.2.4.Kredi Kartı İle Ödeme	98
6.3.Bankaların Giderlerine İlişkin Fatura İşlemleri	98
6.3.1.İlk Tesis ve Taazzuv Giderleri (258)	99
6.3.2.Bakım ve Onarım Giderleri (88001)	99
6.3.3.Taşıt Aracı Giderleri (88002)	100
6.3.4.Sigorta Giderleri (88003)	100
6.3.5.Isıtma Aydınlatma ve Su Giderleri (88004)	101
6.3.6.Haberleşme Giderleri (88005)	101
6.3.7.Basılı Kâğıt ve Kırtasiye Giderleri (88006)	102
6.3.8.Reklam ve İlan Giderleri (88007)	103
6.3.9.Küçük Demirbaş Giderleri (88008)	103
6.3.10.Temsil ve Ağırılama Giderleri (88012)	104

Bölüm 7
BANKACILIK HİZMET İŞLEMLERİ

105

7.1. Havale İşlemleri	107
7.1.1. Giden Havale	109
7.1.1.1. Virman	111
7.1.1.2. EFT (Elektronik Fon Transferi)	111
7.1.1.3. IBAN	113
7.1.1.4. Türkiye’de IBAN Kullanımı	113
7.1.2. Gelen Havale	113
7.2. Senet İşlemleri	114
7.2.1. Senedin Niteliği	115
7.2.2. Senetlerin İncelenmesi	115
7.2.3. Senet Tahsil Masrafları	115
7.2.4. Senet İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	116
7.2.5. Senedin Tahsil Edilememesi	117
7.3. Çek İşlemleri	118
7.3.1. Çekin Şekli	119
7.3.2. Çekin Düzenlenmesi	120
7.3.3. Çekin Ciro İşlemleri	120
7.3.4. Çekin Tahsil İşlemleri	120
7.4. Kiralık Kasa İşlemleri	121
7.5. Diğer Bankacılık Hizmet İşlemleri	125
7.6. Bankacılık Hizmet İşlemleri ile İlgili Muhasebe Kayıt Örnekleri	126

Bölüm 8
YABANCI PARA İŞLEMLERİ

131

8.1. Yabancı Para İşlemlerle İlgili Yardımcı Hesaplar ve İşleyişleri	132
8.1.1. Yabancı Para Alım İşlemleri	134
8.1.1.1. Bankanın Efektif Satın Alması	134
8.1.1.2. Döviz Tevdiat Hesabına Para Yatırılması	135
8.1.2. Yabancı Para Satım İşlemleri	137
8.1.2.1. Bankanın Efektif Satışı	137
8.1.2.2. Bankanın DTH’den TL Ödemesi	138
8.1.3. Yabancı Para Dönüşüm İşlemleri	138

Bölüm 9
ÖZKAYNAKLAR (SERMAYE)

143

9.1. Öz Kaynaklar Grubu İçerisinde Yer Alan Hesaplar, Açıklamaları ve İşleyişleri	144
9.1.1. Sermaye Hesabı	145
9.1.2. Sermaye Taahhütleri Hesabı	146
9.1.3. Sermaye Yedekleri Hesabı	146
9.1.4. Kâr Yedekleri	150
9.1.5. Kâr ve Zarar Hesabı	150

Bölüm 10
BANKALARDA DÖNEMSONU İŞLEMLERİ

151

10.1. Kasa Farklılıklarının Giderilmesi	153
10.1.1. Kasa Noksanı	153
10.1.1.1. TL Hesaplarının Kaydı	153
10.1.1.2. YP Hesaplarının Kaydı	154
10.1.2. Kasa Fazlalıkları	156
10.1.2.1. TL Hesaplarının Kaydı	156
10.1.2.2. YP Hesaplarının Kaydı	157
10.2. Reeskont İşlemleri	158
10.2.1. Reeskont İşlemleri İle İlgili Hükümler	158
10.2.2. Reeskont İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	159
10.2.2.1. Kredi İşlemleri	159
10.2.2.2. Mevduat İşlemleri	160
10.3. Evalüasyon Aşamaları ve Muhasebeleştirilmesi	161
10.3.1. Sabit Kur Hesaplarının Evalüasyonu	162
10.3.2. Alım Satım Hesaplarının Evalüasyonu	163
10.4. Amortismanlar	164
10.4.1. Amortisman Yöntemleri	164
10.4.1.1. Doğrusal (Normal) Amortisman Yöntemi	165
10.4.1.2. Azalan Bakiyeler Yöntemi	165
10.4.1.3. Üretim Miktarı Yöntemi	166
10.4.2. Amortismanların Muhasebeleştirilmesi	167
10.5. Karşılıklar	167
10.5.1. Zorunlu Karşılıklar	168
10.5.2. Kredi Karşılıkları	168

10.5.2.1. Genel Karşılıklar	169
10.5.2.2. Özel Karşılıklar	169
10.6. Kâr – Zarar	172
10.6.1. Gelir Hesaplarının Kâr Zarar Hesaplarına Devri	173
10.6.2. Gider Hesaplarının Kâr Zarar Hesaplarına Devri	174
10.6.3. Kâr Zarar Hesabının Genel Müdürlüğe Devri	174
Uygulama 1:	177
Uygulama 2:	178
Uygulama 3:	179
Uygulama 4:	180
TEKDÜZEN HESAP PLANI	181
KAYNAKÇA	197

KISALTMALAR

B.C.H.	: Borçlu cari hesap
B:D:D:K	: Bankacılık düzenleme ve denetleme kurumu
B.K.	:Bankalar / bankacılık kanunu
B.S.M.V.	: Banka sigorta muamele vergisi
D.A.B.	: Döviz alım belgesi
D.S.B.	: Döviz satım belgesi
D.T.H.	: Döviz tevdiat hesabı
T.P.	: Türk parası
Y.P.	:Yabancı para
K.D.V.	: Katma değer vergisi
K.K.D.F.	: Kaynak kullanım destekleme fonu
D.V.	: Damga vergisi
K.G.K.	: Kamu gözetim kurumu
EUR	: Avrupa para birimi
T.C.M.B.	: Türkiye Cumhuriyeti merkez bankası
G.V.	: Gelir vergisi

